

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. An per Professionem solemnem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

notat ibidem Sanchez, & Coninch. d. 26. dub. 5. n. 7.

16. Ex qua doctrina vides, hæc duo esse satis diversa. Aliud est, an per professionis Vota solemnia dissolvatur vinculum prædicti Matrimonii? Aliud, an Conventus possit legitime, vnde, & licite Professionem emittere? Illud prius est in opinione positum, ut vidimus num. 12. & 13. hoc posterius omnes admittimus & nescio negat, ut diximus num. 10. cujus posterioris ratio est, quia nolens convecti, dat justam causam, propter quam Divortium facere, conversus possit, quo divortio facto, jam conversus, utpote innocens, poterit licite illos status eligere, monito prius altero conjuge, juxta modo dicta n. 9. & juxta ea, quæ dicuntur, cum de Divortio disputatur.

CAPVT IV.

De indissolubilitate Matrimonii Rati Fidelium.

§. I. An hoc Matrimonium Ratum sit auctoritate Pontificis dissolubile?

1. **V**T plurimum DD. sententias omittam quas apud Sanch. lib. 2. matr. d. 15. Averl. q. 2. matr. sect. 6. præsertim V. Tertio. Castrop. d. 13. de spons. p. 2. §. 4. Pont. lib. 9. c. 3. per totum, habes, aliosque, duæ sunt hac in re præcipuæ. Altera negat cum Pont. l. c. cujus potissimum fundamentum à posteriore est, quia, si posset à Pontifice, quamvis ex causa, dissolvi Ratum posset, & consummatum, quod inauditum in Ecclesia Dei est. Sequela probatur, quia eadem causæ, evitationes, scilicet scandalorum, rixarum, & discordiarum æquè interdum sunt in consummato, ac sunt in Rato. A priori, quia Matrimonium ratum est ejusdem rationis, ac consummatum, quoad essentiam. Copula enim nihil addit essentia, vel integritati Matrimonii, quod consistit, in ipsa traditione, & acceptatione corporum. Ergo, si eadem semper est essentia, eadem in utroque indissolubilitas; quare, sicut Pontifex dissolvere nequit consummatum, sic nequit Ratum.

2. Altera sententia affirmat, eamque sequitur Sanch. l. c. n. 4. cum aliis. Et Leand. quidem d. 5. matr. q. 7. dicit priorem sententiam esse speculative probabilem, hanc verò posteriorem probabiliorē esse practice. Eandem hanc posteriorem tenet Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 16. n. 6. qui refert, se vidisse Bullam Greg. XIII. dispensantis in matrimonio Rato. Sed quid hoc ad aliud, quod narrat Henric. lib. 11. de matr. c. 8. n. 11. hoc est, eundem Greg. XIII. vna die, tredecim Dispensationes dedisse de hac re? Adde, & similes dispensationes, quas fuisse concessas à Martino V. Eugenio V. Pio III. Pio V. meminit Hurtad. l. c.

3. Fundamentum præcipuum hujus sententiæ à posteriori ducitur à tot dictis concessionibus, quas per Summos Pontifices invalide, vel illicite, esse datas, affirmare quis audeat? A priori autem, quia, licet firmiter teneamus, Matrimonium ratum esse ex se indissolubile, tamen non propterea negatur Deo potestas dispensandi mutando materiam, ut fuscè prosequuntur Theologi. Quoniam ergo videmus Ecclesiam hac potestate per tot Pontificum seriem fuisse usam, tenendum omnino est, eam ipsi à Christo Domino fuisse communicatam. Quare perinde hæc sententia certa alicui videbitur, ac est illa, quam omnes docemus, & Tridentinum definit, ut mox videbimus; puta Matrimonium ratum dissolui per professionem Religiosam; omne enim Tridentinum id decrevit: certè, non nisi, quia sic Ecclesia ab initio usurpavit: at idem usurpavit in re nostra per tot Pontifices.

4. Hæc sententia est probabilior, fateor tamen priorem suam probabilitate nequaquam carere, responsiones autem argumentorum utriusque partis, vide apud citatos.

5. Inquires. An invito altero ex conjugibus Pontifex in hoc dispensare possit? rursus an sine causa altero invito, potest alter professionem remittere? vere vinculum Matrimonii rati. Ratio autem est, quia Christus Dominus reliquit prudenti Pontifici arbitrio contrahentium, ita ex Medina Averl. q. 2. sect. 6. V. Extendit.

Respondeo ad posterius; Requiritur iustam, & veram causam, ut licite Pontifex dispense, ut quia secus malè vteretur potestate sibi concessa. Cuius autem causam esse, fere omnes fatentur Sanch. lib. 2. matr. d. 16. si gravis damna, vel perniciosa discordia, rixæque inter conjuges, conjugumque inter meruantur, si mutua cohabitatio esse non possit, quod alteri supervenerit, v. g. Lepa cui remedium nequeat, si perpetua sit, sterilitas, & similia.

7. Docet Sanch. loc. c. sufficientem esse causam, si magna inæqualitas inter virum, & feminam. Et si de prudenter timeantur rixæ, & discordiæ, multatius Matrimonii, ego non approbo; experiri tunc raro, etiam inæquales ob insignem aliquod dolum, aut Expendantur igitur circumstantiæ, & mores pietatis, nam sic tandem apparebit, an rationabiliter esse possit timor.

8. Ut vir promoveatur ad Episcopatum, non esse causam sufficientem, nisi id valde necessarium sit ad bonum commune, bene docet ibidem Sanch.

9. At verò, ut valide Pontifex dispense, requiritur causa; quia Christus omnem circa hoc contrahentem concessit Pontifici, ne relinquere locum peccati, nonnulli putant, cum Henriquez lib. 11. de matr. cap. 8. num. 1. littera G. sed tutior apud Averl. q. 2. sect. 6. V. Requiritur vero, communior, verior, & certa sententia est, requiri causam iustam, sicut in dispensatione Votorum, & juramentorum committitur cœmus de quibus dictum est, lib. 4. in Decretis, de iuramenti, & Voi.

§. II. An Matrimonium Ratum dissolvatur per Professionem solemnem?

1. **D**issolvi, non dubium, & ita definitum legimus in Tridentino sessio 24. can. 6. Si quis de Matrimonio ratum non consummatum, per professionem alterius conjugum non dirimi, anathema. Alios Sacrorum Canonum Textus vide apud citatos, atque hæc definitio Tridentini cum sit absolute comprehendit omne Matrimonium ratum, etiam indissolubile veniens ad fidem; etiam invito, & cum multis annos à contracto matrimonio, si nunc sit consummatum. Lege Sanchez, lib. 2. matr. d. 1. num. 27.

2. Ex eadem definitione sit, ut conjux relicta in nuptiis, non quidem statim post ingressum alterius in Novitiatum (quo certè vinculum matrimonii dissolvitur) sed post professionem emissam, & ab eo expectari integer annus, immò etiam plus, ut si quæ erat duodennis, quæ non poterit proficisci, nisi post quatuor annos, hoc est donec compleat annum sextum ex Tridentino, ut notat Sanch. lib. 2. matr. d. 3. de spons. p. 2. §. 5. n. 2. sic apud Castrop. d. 13. de spons. p. 2. §. 4. n. 2. sic apud Pont. lib. 9. c. 3. per totum. Quod si Religiosus quiritere post professionem alterius. Quod si Religiosus quia antea fuerat conjux, deinde dispensatur à Pontifice de suis Votis solemnibus, & egreditur à Religione, poterit quæcumque eligere pro suo novo Matrimonio. Idque verum est, etiam si virique conjuges Religionem assumpserint, & deinde similem dispensationem obtinuerint, poterunt enim cum aliis quibuscunque Matrimonio copulari. Ratio clara omnium horum est, quia jam ruptum fuit prius vinculum: vide Leand. d. 4. matr. q. num. 10. citans Sanch. alibi que. Idque ex institutione Christi Domini, ut mox nota.

3. Atque hinc etiam collige, ejusmodi Religiosum, qui olim conjux fuit, peccando contra Castitatem, peccare quidem sacrilege contra Votum, non tamen committere adulterium quia non peccat contra fidem datam in matrimonio, cum jam Matrimonium, vinculo dissolutum, nullum ad sit, unde etiam sequitur, pati modo contra Castitatem ipsum (& quidem sacrilege) peccaturum, si copuletur cum eadem ipsa, cum qua contraxerat Matrimonium ratum, quia dissoluto vinculo, illa sua amplius non est. Id non ita esse, quando quis post divortium professionem emittit, quia divortium non solvit Matrimonii vinculum, dicemus infra cum de Divortio.

4. Quo autem jure hæc dissolutio fiat, hoc porro controversum est apud DD. nobis tamen ex dictis quaestio remanet decisa: fit enim, ut superius indicavimus ex dispositione, quam Christus Dominus ob favorem Religionis, quæ est quædam mors spiritualis, concessit Fidelibus quamque per Ecclesiam ab ipso exordio nobis significavit.

Per professionem cujusnam Religionis dissolvatur Matrimonium Ratum?

5. Jam verò ad majorem præcedentium explicationem, Inquires Primò, per cujusnam Religionis professionem, hæc dissolutio fiat?

6. Respondeo. Per ejus Religionis approbatæ à Pontifice professionem, cujus Vota solemnia constituunt verum Religiosum; hæc autem sunt, quæ legitime obligant, tum ex parte profitentis, tum ex parte Religionis, nomine Ecclesiæ, acceptantis. Hinc Vota emissa à Tertiaris, qui in sæculo vivunt, vel etiam in aliqua Congregatione simul, sed non cum dicta solemnitate, non dirimunt matrimonium: dirimunt contra, si in Congregatione collegialiter vivant cum Approbatione Pontificis, quia tunc ea Congregatio esset vera Religio, ita Leand. d. 5. q. 16. & 17. citans Sanch. aliosque.

7. Hinc advertis, à Voto simplicis Castitatis in nullo modo matrimonium dissolvi, quia jam solemnne, illud non est.

8. Quid de Votis Ordinum Militarium? Respondeo. Si de militibus S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, & similibus agas, eorum Vota matrimonium non dirimunt, quia, esto, nonnulli & quidem probabiliter, asserant, eos esse Religiosos, quia tamen ipsorum status non est incompatibilis cum Matrimonio, dirimere illud eorum Vota non possunt. Si verò agas de Militibus S. Joan. Hierosolymitani, vulgò Melitenibus, sine dubio eorum Vota dirimunt, quia ij sunt veri Religiosi ex communi sententia, nec cum ipsorum statu subsistere matrimonium potest. Lege Sperell. decis. 21. n. 44. & Leandrum d. 5. de matr. q. 14. qui assert Pontium testantem, ita Sac. Congregationem Cardinalium declarasse.

9. Per Vota Clericorum, vel Monialium prædictorum Ordinum, qui in Claustro vivunt, verique sunt Religiosi, matrimonium dissolvi, rectè notat Sanchez, loc. cit. quia tunc illa vota sunt solemnia, in Claustro, dixi, Vota Clericorum Ordinum militarium (præter Ordinem S. Joan. Hierosolymitani) qui extra claustra vivunt, cum sint ejusdem rationis, ac sunt vota eorundem Militum, eandem naturam sequuntur, nec dissolvere matrimonium possunt, ut habet Hurtad. d. 8. matr. diff. 6. n. 26. contra Pontium.

An per vota Biennij Societatis?

10. Quid de Votis biennij Societatis Iesu? Respondeo. Affirmat Pontius, lib. 9. cap. 6. quia hæc Vota licet solemnia non sint constituunt tamen Religiosum, & per Bullam Gregorii XIII. Bulla Ascendente Domino, sunt impedimentum dirimens Matrimonium illis superveniens, ergo, & dirimunt matrimonium antea contractum.

11. Verum Doctores nostræ Societatis, cum quibus est

omnino sentiendum, negant Vasquez, Sanch. Henricus, Gasp. Hurtad. d. 8. matr. diff. 5. eosdem citans, & Suarius, l. 4. Relig. v. 10. lib. 4. c. 2. Adde non nostros, Leandrum l. 6. q. 13. qui citat Cornelium, & Ochagaviam, adde, & Averlam, q. 2. sect. 6. §. Dico præterea, qui advenit frustra contra prædictos conniti Pontium. Ratio est, quia jus dissolvendi matrimonium ratum ex Institutione Christi Domini inhæret professioni Religiosæ, eo modo quo, traditum, & explicatum est ab Ecclesiæ Ecclesiæ solum explicuit de professione sub solemnibus Votis, non verò de professione sub Votis simplicibus, ut merito dixerit Tridentinum (per solemnem professionem) quasi excludens omnem non solemnem.

12. Propter eandem rationem Vota Formatorum Coadjuutorum, sine temporalium, sive spiritualium in dicta Societate non dirimunt matrimonium, quia, quamvis per illa ejusmodi Coadjuutores incorporantur (ut loquitur Suar. l. 2. lib. 7. c. 2.) ultimæ Societati, tamen id fit per Vota tantum simplicia, & non per solemnia. Qui nostri Instituti inficius velit cognoscere, in quo differant ejusmodi Vota simplicia Coadjuutorum à Votis solemnibus Professorum, adeat Suar. l. c.

Prædictam doctrinam non nemo apud Pont. de matr. l. 9. c. 6. confirmare voluit ex facto (Quod factum narrat etiam Vasq. p. 2. d. 156. c. 10. S. P. Ignatii, qui Coadjuutori temporali, qui transit à matrimonio rato ad Societatem, concessit solemnem professionem, ut scilicet, sic dissolveretur vinculum matrimonii, quod dissolvi non poterat per Vota illa Coadjuutorum. Optima confirmatio, sed nihilominus posset aliquid obstarè respondere, id fecisse S. Ignatium, ad omnem scrupulum amovendum, ut sic, posset conjux relicta in sæculo majori cum securitate Matrimonium aliud inire, si voluisset. Vera tamen, & sufficiens datæ doctrinæ ratio est, quia, ut dixi, hæc Vota Coadjuutorum solemnia nequaquam sunt.

An per Ordinem Sacrum?

13. Quid denique dicemus de Voto Castitatis imbito in Ordine Sacro?

Respondeo. Nequaquam ab alio dirimitur Matrimonium, idque est definitum in Extrav. Antiquæ de Voto, quia si Ordo sit Sacerdotium, innud etiam si sit Episcopatus, ut notat G. Hurt. d. 8. de matr. diff. 4. n. 5.

Ex dictis vides, nec Ordines Sacros, nec quæcumque Ecclesiasticam dignitatem, nec Vota simplicia, sed solum Vota solemnia, sive Religiosorum, sive Monialium, dirimere matrimonium ratum: ut autem aliæ causæ dirimant, requiri, ex probabili sententia, auctoritatem Summi Pontificis: sicuti §. præced. dictum est.

Conjux volens, profiteri, differre ingressum in religionem non debet.

14. Inquires Secundò. Quo remedio utatur conjux, si alter prætextu volendi ingredi in Religionem differat ingressum, vel ingrediens modò in Novitiatum vnius Religionis, modò alterius, solemnia Vota procrastinet?

Respondeo. Per Iudicem præscribat ei terminum rationabilem peremptorium, ut profiteatur statim (sanè sumpto hoc, statim, morali, & humano modo) vel ad conjugem relictum regrediatur, ut fusi Doctores, ut Sanch. l. 2. matr. d. 24. n. 9. Pont. l. 9. c. 20. Castrop. de spons. p. 2. §. 5. n. 3.

Cum animo ingrediendi Religionem; An liceat Matrimonium.

15. Inquires Tertiò. Licetne mihi contrahere matrimonium per verba de præfenti cum certo animo non consummandi, sed ad Religionem sine consensu mei conjugis evolvendi.

16. Respondeo duobus dictis. Dico primo, regulariter

ter non licere, idque sub mortali. Ratio est, quia regulariter fit primò injuria vxori, quæ cogetur expectare sine Nuptiis, donec tu profitearis. Secundò, quia tuâ causâ frustra fuerunt fortasse multe expensæ factæ à tua Sponsa. Tertiò, quia, si tu fortè non perseveraveris in Religione, cogetur vxor, cum tuo dedecore te habere conjugem ex Monachatu. Quartò, quia das animum non paucis suspicandi, ipsam à te propter aliquod vitium fuisse relictam. Quintò, qui si fortè idè vis, contrahere cum animo transeundi ad Religionem, quia Votum emiseras Castitatis, te exponis, evidenti periculo consummanti Matrimonium, adeoque Votum violandi. Ita Sanch. lib. 11. matr. d. 43. num. 7. & 12. cui adde Avers. q. 2. s. 6. v. Absolutè. Coninch. d. 43. d. 3. n. 5. G. Hurt. d. 2. de matr. diff. 5. sine, alique, quidquid dicat Pont. lib. 6. cap. 1. num. 5.

17. Dico Secundò, in aliquo rato casu magnæ necessitatis, peccatum non esse; nam propterea, addidimus illud (regulariter) ratio est, quia necessitas tanta vincere posset incommoda illa, quæ modò dicta sunt. Exempla duo affert Sanch. loc. cit. Primum, si fortè cogaris per metum gravem contrahere Matrimonium, tu verò firmum animum habeas non consummanti, & refarciendi damna, si quæ sint. Secundum, si illa Matrimonii contractio tibi esset medium necessarium, ut posses ad Religionem transire, ut si, v. g. esses carcere inclusus, ne aliud remedium evadendi occurreret, nisi cum illo animo Matrimonium contrahendi. Quod si tua Matrimonii contractio esset necessaria ad honorem puella restituenti, quam antea, v. g. violaveras, & ad ejus prolem legitimandam, tunc enim verò non modò non posses ad Religionem ire, sed obligaberis, juxta alibi dicta, Matrimonium verè contrahere.

An prædicta dissolutio Matrimonii Rati liceat ob finem recedendi ab vxore molesta?

18. Inquires Quartò. Si quis dicto Matrimonio tantummodo Rato ligatus, solum, quia ipsi displicet vxor, eligat Religiosam professionem, tanquam minus sibi malum, peccabitne?

Respondeo. Videtur hîc licitè uti jure suo posse.

Subinquires. Quid, si notabile damnum venerit feminæ, quæ difficillime alterum virum invenire fortasse poterit?

Respondeo. Adhuc videtur vir (præsciendò ab alio inconveniente) uti posse jure suo: neque enim Charitas illum obligat cum notabili suo damno, ad feminam commodam quærendam. Multò magis, quia damna prædicta per accidens, & indirectè evenirent. Adde, non irrogari injuriam feminæ, quia etiam ipsa parem habet potestatem, & sub hac implicita conditione contraxit uterque, ut, quandoque Matrimonium non fuerit consummatum, posset alter ad Religionem proficisci. Ita in simili respondet Sanchez, lib. 2. matr. d. 24. n. 2.

§. III. De bimestri concessio Sponsis ad deliberandum de Religione assumenda.

1. Quamvis semper, ut modò indicavi, etiam invitato altero, possit conjux alter ad Religionem transire, Matrimonio nondum consummato, tamen dicto conjugum, sive mari, sive feminæ Sacri Canonès concedunt bimestre (non necessariò ex Sanch. lib. 2. matr. d. 24. num. 15. complectens sexaginta dies, sed dies illos, secundum quod occurrunt eo tempore, quo de præsentibus contrahitur Matrimonium,) bimestre, inquam, numerandum de momento ad momentum, à puncto Matrimonii contracti, usque ad ingressum in Novitiatum, in quo bimestri possit uterque conjux, deliberare, an velit statim Religiosum eligere, quo electo, possit ad illum liberè convolare. Quæ omnia habent, & probant DD. quos citat, sequiturque Castrop. d. 3. de spons. p. 2. §. 5. citans Pont. Sanch. G. Hurt. & alios addens hunc termi-

nam duorum mensium posse ex causa à se haberi vel prorogari.

2. Est autem notandum discrimen inter hoc bimestre, conjux potest licitè negare debitum conjugis petenti, quia in spatio illius temporis potest ad Religionem, at exacto bimestri, obligatur ad Religionem ingredi, quia jussu amplius non suffragatur; licet si, de facto ob causam aliquam Matrimonium non consummetur, etiam possit, quamvis alter non invito, ad Religionem evolare; Ita Doctorum ex C. ex publico de convers. Conjux Sanch. Pont. lib. 6. cap. 1. §. 5. & G. Hurt. d. 2. de matr. diff. 5. sine, alique, quidquid dicat Pont. lib. 6. cap. 1. num. 5.

3. Quantum debeat conjux relictus in seculariestate, ut legitimè queat aliud Matrimonium contrahere, præced.

Nolens ingredi Religionem, an possit negare debitum primo bimestri.

4. His habitis tanquam certis: Inquires Primb. liceat conjugi denegare, in illo bimestri, debitum conjugis sit se nolle ad Religionem transire.

Respondeo. Probabilis est, licet, quia, qui potest priori mense animum Religionem adijcere, potest etiam posteriori, quare habet jus custodiendi appetentem ad Religionem. Ita Sanch. & Pontius loco citato. Nec interim probabile est, etiam esse cum Coninch. d. 43. d. 3. n. 5. & G. Hurt. d. 8. de matr. diff. 8. non licere, quia dicitur id solum concessum esse illi, qui animum ad Religionem deliberandi de Religione.

Sponsa coacta à Sponsi in primo bimestri.

5. Inquires Secundò. An, si maritus, qui nondum consummavit Matrimonium, solam uxorem vocare Sponsum, an inquam, maritus in primo bimestri, si cogat vi uxorem omninò renitentem ad copulam, possit nihilominus vxor uti privilegio Religionis assumendi.

Respondeo. Quamvis coacta fuerit copula, videtur tamen peccaverit eogens ex Sanch. lib. 2. matr. d. 24. n. 15. dicunt tamen aliqui, & quidem probabiliter, dictum non posse amplius vinculum Matrimonii dissolvere, quia jam Matrimonium est consummatum, & conjuges sunt effecti una caro. Nihilominus probabiliter est, ut vult G. Hurt. d. 8. matr. diff. 9. citans Pont. d. Sanch. Avers. d. 23. matr. s. 6. v. Melius, posse uxorem coactam in Religionem ingredi, quamvis non dissolvatur vinculum, quia non debet quis ob injuriam ipsiusdari privari jure, quod habet.

6. Dixi (in primo bimestri) nam, si, eo tempore dicta vxor compellatur (saltem quando non appropinquat conjugem velle in Novitiatum ingredi) cum ei non fiat injuria, (obligatur enim reddere debitum non poterit dicto privilegio frui.

7. Illud necessariò nota, cogentem, nec posse Matrimonium novum inire, nec Religionem proficisci, quamvis profiteri, coacta juxta posteriorem sententiam potest. Ratio est, quia, cum remaneat vinculum, non liberatur conjux ab obligatione Matrimonii, quam liberatur idèò potuimus concedere coacto, quia non debet ob injuriam alterius suo jure privari: id, quod non videtur in cogente.

Sponsorum copula, an Matrimonium consummetur?

8. Inquires Tertio. Si Sponsi ante contrahendum Matrimonii per verba de presenti copulam habuerint, essetne ejusmodi Matrimonium consummatum, quamvis post verba de presenti nondum subsequatur fructus copula?

Respondeo; non esse consummatum, quia Matrimonium non consummatur, nisi per copulam maritalem, & quamvis ad legitimandam prolem retrorahatur Matrimonium; quia ob bonum prolis jura finguntur perinde